

lišta («Periodica de re morali, canonica, liturgica»), posve novo i originalno tumačenje toga spornoga kanona 105. («Canonis 105, 1 interpretatio et interpretes» Periodica, 1942, pag. 119—140).

Po njemu se ovdje radi samo o onim poglavarским činima, za koje se negdje u zakonu traži za njihovu valjanost bilo pristanak bilo savjet nekih osoba: »norma canonis nostri illos tantum casus respicit, ubi consensus et consilium exigitur ad *valorem actus Superioris*«, pa kanon 105, 1 ima ovaj smisao: ako se negdje u zakonu za *valjanost* poglavarских čina traži pristanak nekih osoba, onda je on bez toga pristanka nevaljan, a ako se traži za *valjanost* čina samo savjet, onda je čin nevaljan, ako se te osobe ne saslušaju. No iz toga ne slijedi, da nema ili da ne može biti takovih mjesta u zakonu, gdje se za poglavarски čin traži doduše pristanak ili savjet nekih osoba, ali ne za valjanost, nego samo za dopuštenost čina (vd. n. pr. k. 1653.). Kada i u kojim se slučajevima traži saslušanje za valjanost, a kada i u kojim slučajevima samo za dopuštenost, to je činjenično pitanje, koje se ima riješiti od slučaja do slučaja prema odnosnim odredbama, koji taj slučaj normiraju: »Ubinam autem in Codice *de facto* tales casus habeantur... est quaestio prorsus diversa, canon 105 nihil dicit, neque ullum praebet criterium, quo in casu concreto, ubi mentio fit de consensu vel consilio, posset dignosci, utrum agatur de conditione ad *valorem actus* vel ad solam *liceitatem*«. Ukratko kanon 105, 1 ima po Schöneggeru ovaj smisao: Kanon govori samo o svim onim slučajevima, za koje je negdje u zakonu propisano, da je poglavar za valjanost čina vezan bilo na pristanak bilo na savjet nekih osoba. Zato u odredbi kan. 105, 1 nije određeno, da je poglavarски čin učinjen bez propisanog pristanka ili savjeta, uvijek nevaljan, nego samo onda, kada to zakon kaže za odnosni slučaj izrijekom ili jednoznačno (vd. k. 11).

Dr Fr. Herman

SKRBNIK NA ČIN U ŽENIDBENIM PARNICAMA. Prema odredbi k. 1720. Kod. mora se tužena stranka, kada je njezino borište nepoznato, pozvati (vd. kk. 1712—1717) pred sud izročnim pozivom (per edictum). U slučajevima kada se tužena stranka nije odazvala tomu javnom pozivu, uvedena je kod nasih biskupijskih ženidbenih sudova (u bivšoj Hrvatskoj i Slavoniji, dakle u zagrebačkoj crkvenoj pokrajini) stalna sudska praksa (usus forensis), da se takovoj odsutnoj stranci postavlja uređa radi zastupnik (procurator) pod imenom »skrbnika na čin« (procurator ad actum), koji odsutnu stranku i njezine probitke zastupa ne uopće, nego samo u konkretnom sporu (zato »na čin« ad actum). Pitanje je, da li je ova naša sudska praksa u skladu s kanonskim procesnim odredbama sadržanima u Kodeksu kanonskog prava?

Držimo, da se na to pitanje mora odgovoriti potvrdno.

Prema odredbama k. 1655. §§ 2. i 3. može crkveni sud uvijek kada je po srijedi opće dobro (a to je uvijek u ženidbenim parnicama i vinkularnim i rastavnim) svakoj stranci u uređi radi (ex officio) postaviti branitelja i zastupnika. (Vd. Wernz-Vidal, De processibus, Romae 1927, I, nr. 239. Roberti, De processibus, 2. ed. Romae 1941, 589).

Ne mora dakle sud (kako neki tvrde) takovu tuženu stranku, koja se na izročni poziv nije javila, proglasiti oglasnikom, jer

to nije ni u k. 1720. ni bilo gdje u Kodeksu propisano. Čak smatramo dvojbenim, da li to sud uopće može učiniti na prijedlog protustranke ili zastupnika pravde odnosno branitelja veze (vd. k. 1844 § 1), kada nije utvrđeno, da je odsutna stranka saznala za javni poziv i svijesno mu se oglušila (vd. k. 1843. § 1, 2), jer se ogluha u kanonskom procesnom pravu smatra kaznom (*Contumacia est delictum et hoc sine dolo ne intellegi quidem potest*« S. R. Rota, 31/4, 1912. AAS, 1912, 600).

Osim toga sude naši ženidbeni sudovi i za građansko pravno područje, a po našim građanskim propisima mora sud uvijek i u svim poslovima »nepritomnima« ili »odstutnima« postaviti ureda radi skrbnika kao zastupnika njihovih interesa. (Vd. §§ 276. i 669. opć. građ. zak.; §§ 310—312. Građ. parb. postup.; §§ 64, 101, 105. Vanparb. postup., te §§ 257, 272, 276. Ovrš. postup.). Naši ženidbeni sudovi mogu i moraju uzeti u obzir ove građanske propise, jer i Kodeks u k. 1529. usvaja sve građanske propise o ugovorima, ako se ne protive božanskom ili kanonskom pravu. A kod postavljanja zastupnika radi se o posebnom ugovoru (mandatum, »pogodba opunovlastna« § 1002. o. g. z.). (Vd. Wernz-Vidal, l. c. nr. 240).

Smatramo dakle dosadanju praksu naših ženidbenih sudova posve u skladu s kanonskim procesnim propisima tim više, što kard. Lega (glavni kodifikator Kodeksove knjige *De processibus*) u svom komentaru izriječno kaže: »In istis mandatis procuratoriis exercendis et perpendendis cum primis attendi debet usus forensis.« (Lega-Bartocetti, *Commentarius in iudicia eccl.*, Romae 1938. I, 341).

Dr Fr. Herman

O BENEDATU ZBOROVČIĆU, PRIREDITELJU LEKCIONARA. Više podataka o njegovom životu iznio sam iz šibenskih arhiva u Bogoslovskoj Smotri 1934 br. 3 (279-283), ali sam i dalje sabirao građu o njemu. Ove bilješke neka budu dopuna prvašnjima.

1. **Obitelj Zborovčiča.** Iako je Benedikat iz Trogira, postojala je i u Šibeniku obitelj Zborovčiča ili Zborovaca bar od 15. do 17. vijeka. Stjepan živi 1460., a stara sluškinja Kata umre u augustu 1644. Ali mislim, da su Zborovčiči (Sborovazio, Sborovacca) pod nazivom Borovac živjeli u 18. vijeku u Šibeniku. Od obitelji Zborovčiča u Trogiru (koji su došli s istoimenog naselja u blizini) bio je najugledniji Ivan Antun biskup u Kotoru. Čudno je, da ga ne spominju dalmatinski pisci Valentinelli i Ferrari-Cupilli, a ni Ivan Kukuljević. Ipak i danas postoji u Trogiru rodna kuća ovoga biskupa s natpisom: I. A.SB. EP. CHA. (Joannes Antonius Sborovazius episcopus Chatareusis) kao i njegov grb s mottom: *Bonna alite dextro sidere.* (Bez godine). Dapače trogirski povjesničar Pavao Andreis ne spominje biskupa Ivana u poznatoj knjizi *Storia d. città di Traù* (Objelodanio D. M. Perović 1909), ali ga navodi u djelu *Traslazione di s. Giovanni vescovo di Traù fatta li 4 maggio l'anno 1681.* Tiskano u Archivio storico per la Dalmazia. Roma 1927.) Tu je opis svečanog prenosa sv. Ivana Ursinskoga u današnju raku u trogirskoj katedrali g. 1681. a Ivan je bio prisutan. J. A. Zborovčić bio je imenovan kotorskim biskupom od pape Aleksandra VII., ali se odrekao biskupije. P. Andreis (*Storia... di Traù* 242) navodi Bartula Zborovca, koji je bio vojni kapetan za obrane Trogira od Turaka g. 1646. Od trogirskog roda potekao je naš Benedat.

2. **Iz života Benedikta.** Papa Pio IV. pozvao je pismom 6. 6. 1561. Benedikta u Rim kroz 20 dana, ali neznam s koga razloga. On je 16. istoga mjeseca pred javnim bilježnikom dao izjavu, da ne može u Rim,